

2022. gada špikeris algu grāmatvedim 1/2/22

Vecākā konsultante nodokļu konsultāciju
nodaļā, PwC Latvija
Madara Hmeļevska

Direktore nodokļu konsultāciju nodaļā,
personāla un organizāciju pārveides
pakalpojumu vadītāja Baltijā, PwC Latvija
Irēna Arbidāne

Šajā rakstā ir apkopota informācija par nodokļu likumu un citu tiesību aktu normām, kas jāņem vērā 2022. gadā, aprēķinot iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN), valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI) un solidaritātes nodokli (SN) no darbinieka algas.

Sociālās apdrošināšanas iemaksas

2022. gadā piemērojamās VSAOI likmes nav mainījušās un neatšķiras no 2021. gada likmēm:

Darba ņēmēja kategorija	Darba devējs (%)	Darba ņēmējs (%)	Kopējā likme (%)
Apdrošināts visos sociālās apdrošināšanas veidos	23,59	10,5	34,09
Sasniedzis vecumu, kas dod tiesības uz valsts vecuma pensiju	20,77	9,25	30,02
Izdienas pensijas saņēmējs vai invalīds – valsts speciālās pensijas saņēmējs	21,94	9,76	31,70

2022. gadā VSAOI griesti ir 78 100 eiro (2021. gadā 62 800 eiro). Pēc VSAOI griestu sasniegšanas darba devējam būs jāturpina aprēķināt un ieturēt VSAOI darba devēja daļu un darba ņēmēja daļu, taču šie maksājumi pēc griestu sasniegšanas tiks uzskatīti par SN iemaksām.

2022. gadā SN likme ir 25%. Starpība starp faktiski samaksāto (34,09%) un aprēķināto SN (25%) tiks uzskaitīta kā pārmaksa un atmaksāta darba devējam līdz pēctaksācijas gada 1. septembrim.

Minimālais VSAOI maksājums

No 2021. gada 1. jūlija ir ieviests minimālais VSAOI maksājums, kas jāveic darba devējam, ja darbinieka alga ir mazāka par minimālo mēnešalgu (500 eiro). Minimālo VSAOI objektu piemēro arī proporcionāli vairākiem darba devējiem, ja ienākumus, kas mazāki par minimālo algu, persona gūst vairākās ienākumu gūšanas vietās. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra aprēķina minimālo VSAOI proporciju katram darba devējam atsevišķi, nosūtot EDS informāciju maksājuma veikšanai. Minimālais VSAOI maksājums ir darba devēja izmaka, taču nav jāiekļauj ikmēneša ziņojumos vai citās atskaitēs, kas identificē VSAOI apmēru.

IIN un apliekamā ienākuma aprēķināšana

2022. gadā algota darba ienākumam piemēro progresīvās IIN likmes un to sliekšņus:

Likme	Ir iesniegta algas nodokļu grāmatiņa, darbinieks sociāli apdrošināts Latvijā	Nav iesniegta algas nodokļu grāmatiņa, darbinieks sociāli apdrošināts Latvijā	Ārzemnieks, kas nav sociāli apdrošināts Latvijā
20%	Piemēro darba devējs ienākumam līdz 1667 eiro mēnesī*	Darba devējs nepiemēro	Darba devējs nepiemēro (ja vien persona nav saņēmusi algas nodokļu grāmatiņu Latvijā un iesniegusi darba devējam)
23%	Piemēro darba devējs ienākumam virs 1667 eiro mēnesī	Piemēro darba devējs visam ienākumam	Piemēro darba devējs ienākumam līdz 6508,33 eiro mēnesī
31%	Darba devējs nepiemēro	Darba devējs nepiemēro	Piemēro darba devējs ienākumam virs 6508,33 eiro mēnesī

* Saskaņā ar *IIN likuma 15. panta* divdesmit trešo daļu un *30. panta* 8. punktu darba ķēmējs, izdarot atzīmi savā algas nodokļa grāmatiņā vai ar rakstveida iesniegumu darba devējam, var izvēlēties piemērot ienākumam 23% likmi, kā arī atteikties no VID prognozētā neapliekamā minimuma piemērošanas taksācijas gada ietvaros.

Maksājamo IIN samazina par atskaitījumu summu, kas reizināta ar 20% likmi. To veido šādi atskaitījumi:

- darba ķēmēja VSAOI;
- darba ķēmēja SN iemaksas;
- diferencētais neapliekamais minimums, ja ir iesniegta algas nodokļa grāmatiņa un darba alga nepārsniedz 1800 eiro.

2022. gadā maksimālais neapliekamais minimums ir palielināts uz

- 350 eiro mēnesī no 1. janvāra līdz 30. jūnijam
- 500 eiro mēnesī no 1. jūlija līdz 31. decembrim

(2021. gadā – 300 eiro), ja apliekamais ienākums, kam to piemēro, nepārsniedz 500 eiro. Tātad, prognozējot diferencēto neapliekamo minimumu, VID piemēros koeficientu 0,26923 pirmajā un 0,38462 otrajā pusgadā.

Par katru pusgadu aprēķināto neapliekamo minimumu summēs, lai to noteiktu pilnā apmērā par 2022. gadu.

- atvieglojums 250 eiro mēnesī par katru algas nodokļa grāmatiņā reģistrētu apgādībā esošu personu, ja grāmatiņa ir iesniegta darba devējam;
- atvieglojums 154 eiro mēnesī (1848 eiro gadā) neapliekamā minimuma vietā personai, kurai noteikta I vai II invaliditātes grupa, un 120 eiro mēnesī (1,440 eiro gadā) personai, kurai noteikta III invaliditātes grupa;
- atvieglojums 154 eiro mēnesī (1848 eiro gadā) politiski represētai personai un personai, kurai piešķirts nacionālās pretošanās kustības dalībnieka statuss.

Nodokļa maksātājam, kam ir tiesības uz papildu atvieglojumiem vienlaikus kā invalīdam un politiski represētai personai vai nacionālās pretošanās kustības dalībniekam, piemēro lielāko atvieglojuma apmēru.

Darba algu un citas izmaksas par darbu vai cita veida darbību līdz 2021. gada 31. decembrim, ja tās

izmaksā pēc šī datuma, apliek ar IIN, piemērojot tādu mēneša neapliekamā minima un atvieglojuma apmēru un nodokļa likmi, kāda bija spēkā līdz šim datumam.

IIN un VSAOI aprēķins autoratlīdzību režīmā

2021. gadā tika veiktas būtiskas izmaiņas IIN un VSAOI piemērošanā autoratlīdzību režīmā strādājošajiem. No 2021. gada 1. jūlija līdz 2022. gada beigām autoratlīdzības izmaksātājs ietur 25% vai 40% IIN no visas autoratlīdzības summas, nepiemērojot nosacīto izdevumu normu. Ieturēto un budžetā iemaksāto IIN sadala starp IIN 20% un VSAOI 80% apmērā. Ja autoratlīdzību neizmaksā kolektīvā pārvaldījuma organizācija, tad piemēro šādas IIN likmes:

- 25% IIN ienākumam līdz 25 000 eiro;
- 40% IIN ienākumam virs 25 000 eiro.

Tāpat kā no 2021. gada 1. jūlija, arī visu 2022. gadu autoratlīdzības izmaksātājam no sevis 5% VSAOI nav jāmaksā un nav arī jāiesniedz VID darba devēja ziņojums. Jāiesniedz tikai paziņojums par fiziskajai personai izmaksātajām summām līdzšinējā kārtībā un jāsamaksā nodoklis līdz nākamā mēneša 23. datumam.

Minimālā alga un stundas tarifa likme

Tāpat kā 2021. gadā, arī 2022. gadā minimālās darba algas apmērs ir 500 eiro.

Mēneša minimālo stundas tarifa likmi nosaka tāpat iepriekš, minimālo mēneša algu dalot ar normālā darba laika stundu skaitu mēnesī. Piemēram, ja darbiniekam mēnesī paredzēts nostrādāt 160 stundas (40 stundas nedēļā), tad viņa minimālo stundas likmi mēnesī aprēķina šādi:

$$500 / 160 = 3,125 \text{ eiro}$$

Uzņēmējdarbības riska nodeva

2022. gadā nodevas apmērs ir 0,36 eiro mēnesī par katru darbinieku, ar kuru nodibinātas darba tiesiskās attiecības un par kuru netiek maksāts sezonas laukstrādnieku ienākuma nodoklis.